

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

VOORBEELDVRAESTEL

GRAAD 10

**AFRIKAANS HUISTAAL V1
2012**

PUNTE: 70

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 14 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING:

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings.

AFDELING A: Leesbegrip	(VRAAG 1)	(30)
AFDELING B: Opsomming	(VRAAG 2)	(10)
AFDELING C: Taal	(VRAAG 3)	(30)

2. Lees ALLE instruksies noukeurig deur.

3. Beantwoord AL die vrae.

4. Begin elke afdeling op 'n NUWE bladsy.

5. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.

6. Laat 'n reël oop na elke antwoord.

7. Skenk veral aandag aan spelling en sinsbou.

8. Skryf netjies en leesbaar.

KONKONSEP

AFDELING A: LEESBEGRIP**VRAAG 1: KOERANTBERIGTE EN SPOTPRENT**

Bestudeer die tekste hieronder en beantwoord die vrae wat daarna volg.

TEKS A: KOERANTBERIG**Videospeletjies 'is antwoord vir onderwys van die toekoms'**

1. Videospeletjies boei kinders, dit is interaktief en dit is waarskynlik die antwoord vir die onderwys van die toekoms.
2. Só het prof. Lynette van Zijl van die departement rekenaarwetenskap van die Universiteit Stellenbosch gesê.
3. “Kinders van vandag leer anders as die vorige geslag. Hulle is baie meer interaktief en sal dit verkies om eerder ’n videospeletjie te speel as om stil te sit en na ’n onderwyser te luister.”
4. Sy het by navraag gereageer op ’n verklaring van die rekenaarmaatskappy Intel wat lui die moontlikhede vir videospeletjies in die klaskamer moet meer oorweeg word.
5. Volgens haar het videospeletjies in klaskamers ook ’n sielkundige voordeel vir kinders.
6. Sy het verduidelik dat die onderrigproses in werklikheid ’n soort konfrontasie is. Die onderwyser konfronteer die kind met ’n vraag waarvan hy waarskynlik nie die antwoord ken nie. Die kind gee ’n antwoord en hoop en bid dat dit reg sal wees.
7. Dieselfde vraag kan in ’n videospeletjie gevra word en die kind sal nie dieselfde ongemak ervaar nie.
8. Sy glo egter dat rekenarspeletjies “baie goed uitgedink” moet wees. “ ’n Goeie rekenarspeletjie moet die kind se aandag kan hou en die regte konsep kan oordra.”
9. Me. Ntombezinhle Modiselle, bemarkingsbestuurder van die maatskappy, het gesê kinders van vandag word in ’n era van tegnologie gebore.
10. “Dit was nog altyd ’n bekende feit dat kinders leer wanneer hulle speel. Dit is steeds waar. Die omgewing waarin ons woon, het egter net baie verander.”
11. Volgens haar help videospeletjies veral om kinders se kognitiewe vaardighede te ontwikkel.
12. Op die webwerf van Science Daily is vroeër vanjaar berig dat daar al hoe meer belangstelling onder navorsers en onderwyskundiges is oor videospeletjies in die klaskamer.

[Uit: *Die Burger*, 15 September 2011]

- 1.1 Wat word geïmpliseer deur die woorde “die antwoord vir die onderwys van die toekoms.” (paragraaf 1) (1)
- 1.2 Noem twee redes waarom videospelletjies as “die antwoord vir die onderwys van die toekoms” beskou kan word. (2)
- 1.3 Motiveer waarom paragraaf 1 ‘n mening is en nie ‘n feit nie. (1)
- 1.4 Watter twee sake word in paragraaf 3 teenoor mekaar gestel? (2)
- 1.5 Wat wil die skrywer sê die skrywer deur die insluiting van die woorde “by navraag” in paragraaf 4? (2)
- 1.6 Herlees paragraaf 5 tot 7 en 9 tot 11. Skryf nou drie voordele van videospelletjies neer. (3)
- 1.7 Aan watter vereistes moet rekenarspelletjies volgens prof. Van Zijl voldoen? (2)
- 1.8 Kies die korrekte antwoord.
- Die woord “kognitiewe” (paragraaf 11) verwys na
- A. emosies
 - B. denke
 - C. handwerk
 - D. groepwerk
- (1)
- 1.9 Skryf die woord uit paragraaf 11 neer wat aantoon dat me Modiselle nie meen dat videospelletjies slegs vir kognitiewe vaardighede help nie. (1)

EN

TEKS B: KOERANTBERIG**Skole 'het nie tyd en toerusting vir speletjies'**

1. Videospeletjies in die klaskamer kan werk, maar waar gaan die tegnologie en tyd vandaan kom?
2. Dit is Wes-Kaapse onderwysers se grootste vroe oor die moontlikheid om videospeletjies in die klaskamer te gebruik.
3. Die Burger het gister berig kenners dink dié hulpmiddel mag dalk nuttig wees, maar moet deeglik ondersoek word.
4. Onderwysers stem saam tegnologie het onlosmaaklik deel van die hedendaagse samelewing geword, maar is skepties oor die moontlikheid om dit in die kurrikulum te gebruik.
5. "My eerste vraag is: Waar gaan die rekenaartoerusting vandaan kom?" het mnr. Johan Batt, hoof van die Hoërskool Labori, gesê.
6. Hy het gesê die meeste skole het net een of twee rekenaarsentrums. As 'n mens videospeletjies in klaskamers wil gebruik, moet skole amper heeltemal gerekenariseer word.
7. "Speletjies sal duidelike raakpunte met die kurrikulum moet hê."
8. Mnr. Brandt du Plessis, onderwyser in Siviele Tegnologie aan die Hoërskool Montana op Worcester, het gesê hulle gebruik dikwels tegnologie in dié vak.
9. "Dit is belangrik dat kinders steeds sekere vaardighede met 'n passer en tekenbord moet baasraak."
10. Hy twyfel sterk of onderwysers veel tyd sal hê om kinders in die klaskamer te laat videospeletjies speel. "Die kurrikulum is reeds só vol."
11. Hy dink ook dit is belangrik dat balans gevind moet word tussen kinders se vermoë om met tegnologie te werk en om goeie menseverhoudinge te ontwikkel.
12. Mnr. Benjamin Philander, hoof van die Sekondêre Skool Uitsig, het gesê leerders van dié skool is besonder vaardig met rekenaars.
13. "Leerders sukkel reeds so baie om inligting in te neem – alle moontlike hulpmiddels moet gebruik word."

[Verwerk uit: *Die Burger*, 16 September 2011]

- 1.10 In paragraaf 4 staan geskryf onderwysers is “skepties” oor die gebruik van videospelletjies in die klaskamer. Verduidelik wat hiermee bedoel word. (2)
- 1.11 Watter twee dinge is volgens mnr Johan Batt (paragraaf 5 – 7) nodig voordat videospelletjies suksesvol in die klaskamer gebruik kan word? (2)
- 1.12 Noem een rede waarom mnr Brandt du Plessis (paragraaf 8 – 11) dink dat videospelletjies nie in die klaskamer sal werk nie. (1)
- 1.13 Watter voordeel sal videospelletjies volgens mnr Benjamin Philander (paragraaf 12 – 13) vir leerders van sy skool inhou? (1)
- 1.14 Teks A en Teks B bevat verskillende sienings oor die onderwerp: *videospelletjies in die onderwys*. Verduidelik hierdie verskil kortliks. (2)

EN

TEKS C: SPOTPRENT

[Uit: Die Burger, 21 April 2011]

- 1.15 Skryf twee visuele bewyse neer dat die spotprent oor 'n huwelikseremonie handel. (2)
- 1.16 Hoe skakel die bruid se woorde in die spraakborrel met die woorde op die pamflet: "Senus sê jong mans skoonveld"? (1)
- 1.17 Waarom vra die bruid juis vir die sensusburo of hulle vir Frikkie kon opspoor? (1)
- 1.18 Noem een manier waarop die spotprenttekenaar uitbeeld dat die mense in die spotprent al lank wag. (1)
- 1.19 Die muis, verwysende na Frikke, sê: "Dis winter, hy't seker koue voete gekry." Word hierdie woorde letterlik of figuurlik bedoel? (1)

TOTAAL AFDELING A: [30]

KONSEP

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2**

In die onderstaande teks word SEWE vereistes gegee waaraan 'n omroeper moet voldoen. Som hierdie die sewe vereistes **puntsgewys in volsinne** op. Jou opsomming moenie meer as 90 woorde lank wees nie. Dui die aantal woorde wat jy gebruik het aan.

Skuif agter die mikrofoon in

Is die uitsaaiwese die plek vir jou?

Mnr. Neil Johnson, programbestuurder by Jacaranda 94.2, sê dat kwalifikasies wat gerig is op die uitsaaiwese nie verpligtend vir omroepers is nie.

“Dit gaan nie net oor kwalifikasies nie. Jy moet 'n natuurlike vermoë hê om mense te vermaak en hulle op nuwe maniere oor dinge laat dink,” sê Johnson.

Wat is volgens Jacaranda 94.2 se omroepers nodig voordat jy hierdie beroep oorweeg?

Mnr. Barney Simon sê matriekis 'n bonus as jy 'n omroeper wil word. Hy sê die beste element van sy werk is dat hy kan aantrek wat hy wil! “Jy moet net onthou om altyd vriendelik en jousef te wees.”

Hy sê dat sy grootste uitdaging is om 'n ambassadeur vir die handelsmerk te wees en meer as 2.3 miljoen luisteraars gelukkig te hou.

'n Flair vir die dramatiese – dit is volgens mnr. Antowan Nothling van die karaktertrekke wat jy benodig as jy agter die mikrofoon wil inskuif.

“Reël nommer een in radio is dat jy altyd met een persoon gesels,” sê hy. “Selfs al luister miljoene mense na jou, is jou verwysingsraamwerk slegs een persoon.”

“Die belangrikste vir my is om op hoogte te bly van al die dinge waarin die gehoor belangstel. In hierdie industrie word daar groot geld spandeer om die regte boodskap oor te dra, so aanbieders is onder druk om op hoogte te bly van die nuutste brokkies en dit aan luisteraars voor te lê.”

Die immergewilde mnr. Frankie du Toit sê dat'n omroeper slegs die volgende moet hê: “'n begeerte om die wêreld te ontdek en oor ons samelewing te leer.”

Ander beroepe by 'n radio-stasie is bemarking, skakelwerk, verkope en finansies.

[Verwerk uit: *Beeld*, 16 November 2011]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAAL

Lees die tekste hieronder en beantwoord die daaropvolgende vrae.

VRAAG 3**KOERANTBERIG****Albino-eekhoring kry 'n nuwe tuiste**

1. Kaapstad. – Lucy, 'n skaars albino-eekhoring, is een van die nuwe lede van die World of Birds-familie.
2. Sy en haar boetie, Moesie – 'n gewone grys eekhoring – het sowat twee wekegelede hul opwagting gemaak nadat hul boom in Vredehoek, Kaapstad, afgekap is.
3. Die boomkappers het hulle gedurende die opruimingsproses gevind en na World of Birds in Houtbaai gevat.
4. Hulle word elke aand na hul mense-mamma, me. Claire Louw, World of Birds se hoofkurator, se huis gebring om nagvoeding te kry.
5. Volgens mnr. Hendrik Louw, bestuurder van World of Birds, is daar “gewoonlik een of twee (albino) in die Vredehoek-gebied te sien”.
6. Lucy en Moesie sal oor ses tot agt maande in World of Birds vrygelaat word en elke dag saam met die dertig ander eekhorings kos kry.

[Verwerk uit: *Die Burger*, 8 April 2011]

- 3.1 Gee die oortreffende trap van: *skaars*(paragraaf 1) (1)
- 3.2 Benoem die onderstreepte sinsdeel in paragraaf 2. (1)
- 3.3 Skryf die intensiewe vorm van *gewone* (paragraaf 2) neer. (1)
- 3.4 “hul boom” (paragraaf 2)
 - 3.4.1 Wat word werklik bedoel met die woorde “*hul boom*”? (1)
 - 3.4.2 Wat bereik die skrywer deur die gebruik van die voornaamwoord “hul” in die konteks van die paragraaf? (1)

3.5 Herskryf die volgende sin in die lydende vorm:

Die boomkappers het hulle gedurende die opruimingsproses gevind. (1)

3.6 Korrigeer die taalfout in paragraaf 4 deur eers die verkeerde en daarna die korrekte woord neer te skryf. (1)

3.7 Gee die korrekte meervoudsvorm van *albino* in paragraaf 5. (1)

3.8 Skryf die verkleiningsvorm van *eekhorings*(paragraaf 6) neer. (1)

3.9 Sommige Afrikaanssprekendes spreek die woord *eekhorning* as “*iekhoering*” uit.

3.9.1 Hoe word hierdie uitspraakverskynsel genoem? (1)

3.9.2 Waarom, dink jy, kan hierdie uitspraak van die woord nie as 'n taalfout beskou word nie? (1)

3.10 Gee een woord vir *elke dag* (paragraaf 6). (1)

EN

KORT BERIG

1. Sowat 94% van werksoekers wat CV's by
2. werkgewers indien, skiet hulself in die voet
3. met hul vrot spelling en taalgebruik, is bevind
4. in 'n studie deur 'n vooraanstaande Londense
5. firma wat beroepsadvies aan mense gee.
6. Een van die groot probleme is dat jong mense
7. nie meer weet hoe om die komma te gebruik nie.
8. 'n Tipiese voorbeeld is die werksoeker wat haar
9. stokperdjies só aangedui het: "Ek hou van honde
10. kook en interessante mense."
11. Nog een het met die weglating van 'n woord of
12. twee 'n heel verkeerde blik op sy vorige
13. werksondervinding gewerp: "Ek was
14. verantwoordelik vir ontevrede kliënte."

[Uit: *By, Die Burger*, 16 Mei 2009]

3.11 Kies die korrekte antwoord. Skryf slegs die vraagnommer en die letter (A – D) van die korrekte antwoord neer.

Die uitdrukking *skiet hulself in die voet*(reël 2) beteken ...hulself.

- A. beseer
- B. benadeel
- C. bejammer
- D. bespot

(1)

3.12 Verskaf 'n neutrale woord vir *vrot* in reël 3.

(1)

3.13 Waarom, dink jy, is dit belangrik dat die woord *vooraanstaande* in reël 4 ingesluit is?

(1)

3.14 Kies die korrekte antwoord. Skryf slegs die vraagnommer en die letter (A – D) van die korrekte antwoord neer.

Die woorde “Nog een ... “ (reël 11) hou verband met ... in reëls 6 tot 10.

- A. “Een van die groot probleme”
- B. “'n Tipiese voorbeeld”
- C. “die werksoeker”
- D. “interessante mense”

(1)

3.15 Herskryf die aangehaalde gedeelte in reëls 9 en 10 en voeg 'n komma op die regte plek in om verwarring uit te skakel.

(1)

3.16 Gee 'n antoniem vir *interessante* in reël 10.

(1)

3.17 Herskryf die aangehaalde gedeelte in r. 13 & 14 en voeg drie woorde in om die foutiewe boodskap uit te skakel.

(1)

EN

ADVERTENSIE

Behalwe vir wi-fi, selfone, iPods, rekenaars, TV's, internet en twee-minuut noedels, het niks verander nie.

Hartlik geluk met die groot verjaardag, *Matieland*. In 1957 het Sanlam *Matieland* ondersteun deur die plasing van 'n advertensie. Die boodskap was eenvoudig. Vyftig jaar later, ondanks moderne tegnologie, is die boodskap steeds dieselfde nommerpas persoonlike diens vir 'n versekerde toekoms. Sanlam. Ons dink vooruit. En jy?

[Verwerk uit: *Matieland*, Februarie 2007]

Nota: *Matieland* is 'n tydskrif van die Universiteit Stellenbosch.

- 3.18 Waarvoor staan die akroniem SANLAM? (1)
- 3.19 Skryf vier opeenvolgende woorde uit die kop (boonste gedeelte) van die advertensie neer wat dieselfde beteken as "*is die boodskap steeds dieselfde*" in die voet (onderste gedeelte) daarvan. (1)
- 3.20 Watter leesteken behoort 'n mens, gegewe die konteks van die sin, tussen die woorde *dieselfde* en *nommerpas* te plaas? (1)

3.21 Herskryf die onderstaande sin in die toekomstige tyd:

Vyftig jaar later is die boodskap steeds dieselfde.

(1)

3.22 “Tree die toekoms tegemoet ... versekerd”

ver se ' kerd b.nw. **1.** Oortuig, seker: *Van iets versekerd wees.* **2.** Ook **vir seker** Sonder twyfel, beslis: *Ek sal verseker kom.* **3.** Deur versekering gedek; geassureer: *Teen brandskade versekerwees, 'n Versekerde gebou*

[Effens aangepas uit: **Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal**, 2005]

3.22.1 Skryf neer die lettergreep wat by die korrekte uitspraak van die woord *versekerd* beklemtoon moet word.

(1)

3.22.2 Watter betekenis van die woord *versekerd* is in die advertensie ter sprake? Lees weer die woordeboekuitreksel en skryf slegs die korrekte vetgedrukte nommer (**1**, **2** of **3**) as antwoord neer.

(1)

EN

ADVERTENSIE

GrootFors. Klein Dors.

1. Sy gedrag oor die mees onbegaanbare terreine maak hom taai. Minder
2. besoeke aan die vulstasie herinner jou aan sy goeie hoedanighede.
3. Daar is min hindernisse wat 'n Amarok sal stuit. Die Amarok stop nie
4. dikwels vir brandstof nie. Jy sal maar min wil stilhou.

Nie net taai nie, slim ook. Amarok.

3.23 Gee 'n sinoniem vir *fors* in die opskrif.

(1)

3.24 Wat is die funksie van die verskillende lettergroottes wat in die opskrif gebruik word.

(1)

3.25 Die sin: “*Daar is min hindernisse wat 'n Amarok sal stuit.*” (reël 3) kan ook op die volgende manier geskryf word:

Nuwe sin: *'n Amarok sal deur min hindernisse gestuit word.*

Verkies jy die oorspronklike sin in reël 3 of die nuwe sin? Verduidelik jou keuse.

(1)

- 3.26 Kies die korrekte antwoord. Skryf slegs die vraagnommer en die letter (A – D) van die korrekte antwoord neer.

Die sin “*Die Amarok stop nie dikwels vir brandstof nie*” (reël 3 – 4) beteken dat die Amarok ... vir brandstof stop.

- A. gereeld
 - B. baie
 - C. selde
 - D. gedurig
- (1)

- 3.27 ”Jy sal maar min wil stilhou.” (reël 4).

Om die boodskap duideliker oor te dra, wil jy die woord *wil* in bostaande sin beklemtoon. Skryf die woord *wil* met die korrekte klemteken neer. (1)

TOTAAL AFDELING C: 30
GROOTTOTAAL : 70

KONSEP